

(המשך מעמוד 9)
גם ברית המועצות? גם בריטניה?
"כל הארבע".

פליטים, עליה, גבולות

עברנו לשוחח על הצעותיו הממשיות של בורגובה, על הבעיות הממשיות התלויות ועומדות בין ישראל והעולם הערבי. הדבר העיקרי הוא שישאל חייבת להעניק לפליטים הערביים את הזכות לבחור בין שיבה למולדתם ובין קבלת פיצויים. בלי זה שום דבר לא יזוז. הסברתי לבן-שיחי את החששות הרחבים בישראל בעניין זה. הוא לא התייחס אליהם ברצינות.

"הרי הם לא יחזרו!" אמר. "קובע רק העקרון."

"חץ מזה", אמר, "ישראל צריכה להפסיק את התעמולה שהיא מנהלת בכל העולם כדי לזרז את היהודים לבוא לישראל. זה מפחיד את הערבים, ובצדק. אם יבואו 11 מיליון יהודים לישראל, איפה יש להם מקום? הערבים מאמינים כי ישראל תכבוש או שטחים ערביים בכוח הנשק."

"תבין אותי היטב. אם יהודי בניויורק או בבואנוסאיירס רוצה לבוא לישראל — הוא חופשי לעשות זאת. אף-אחד אינו יכול להתנגד. אבל צריכים להפסיק את התעמולה הזאת."

חייכתי שבן-שיחי יעלה את בעיית הגבולות. ישבתי והכניתי בלבי את כל הסענות נגד תוכנית-החלוקה של 1947. הייתי מוכן להסביר מדוע שום אדם בישראל — גם לא שוחרי-שלום מושבע כמוני — אינו יכול להסכים להחלטות של גבולות המדינה. אך דריכותי היתה לשואל. האיש כלל לא העלה את הבעיה. השתכנעתי שוב — כמו בשיחות קודמות, וגם כאותה שיחה שניהלתי בשעתו עם שר-החץ העיראקי — כי בעיית הגבולות לא תהיה מכשול אמיתי לשלום.

שטות גמורה היא מצד ממשלת ישראל לחזור ולהרעיש עולמות בשאלה זו, שאיש כלל אינו מתכוון להעלותה ברצינות.

שלושה נצחונות לבורגובה

מה, אם כן, השיג הנשיא בורגובה בסיבוב הראשון של מיבצע-השלום שלו? איש-שיחי מנה את ההישגים, כפי שהם נראים בעיניים ערביות: **ראשית:** "בורגובה הבליש את ייחודו של המאגרב. יוזמתו זכתה לאהדה רבה בכל רחבי המאגרב — לא רק בתוניסיה, אלא גם במרוקו, ואפילו באלג'יריה. הוא הוכיח כי המאגרב אינו לחוץ של המזרח הערבי, אלא כוח עצמאי, בעל אישיות משלו והשקפה משלו. זה הוכח בפעם הראשונה בכירור. יש לכך משמעות עצומה. **לכן אי-אפשר היה להרחיק את תוניסיה מן הליגה. הדבר היה גורם לפילוג בין המערב הערבי והמזרח הערבי. לכן גם ויתר עבד אל-נאצר על נסיון זה. זה הנצחון הראשון של בורגובה."** **שנית:** "חיסלנו את שוקירי. יצטרכו לסלק אותו, בגלל עמדתו כלפי בורגובה (ראה תצפית). זה יהיה נצחון גדול לבורגובה, נצחנו השני." **שלישית:** "הערבים התחילו לחשוב. ובמקרה: עבד אל-נאצר עצמו התחיל לחשוב מחדש על בעיית פלסטין."

אפשר לעזור לבורגובה!

שאלתי את בן-שיחי מה היתה ממשלת ישראל יכולה לעשות כדי לעזור לנשיא בורגובה במלאכתו הקשה.

"קודם כל, לא להרוג אותו עליירי הכרזות שיוכלו להזיק לו."

מה יכול להזיק? כל הכרזה שתאפשר לאויבי בורגובה להזיק עליו תזיק. איש אינו רוצה שממשלת ישראל תפרסם הכרזות נלהבות על אישיותו של בורגובה, תשבח אותו או תהלל אותו בפומבי.

אולם לא פחות תזיק הכרזה הפוכה — הכרזה שתוכיח לעולם הערבי כי אין שום סיכוי לשלום, כי איש כמו בורגובה שוגה באשליות, כי ישראל אינה מוכנה לשום ויתור ופשרה.

"מישראל צריכות לבוא מחוות של שלום, בלי קשר ישיר עם בורגובה. ישראל צריכה לעשות משהו כדי להוכיח לערבים שחל שינוי, שמשנהו התחדש במצב, שיוזמת-שלום אמיתית מוצאת הר אמיתי גם בצד השני."

שאלתי בעדינות אם יכולים כוחות-השלום בישראל לעשות משהו בעניין זה, במיקרה שממשלתנו עדיין אינה מוכנה או מסוגלת לכך. המנהיג ענה בחיוב.

העליתי את הרעיון שכוחות-השלום בישראל יערכו קונגרס גדול לדיון בבעיות השלום ובתוכנית של שלום. איך יערכו קונגרס בצורה מרשימה, ואם יגיעו הדיון, באמצעות העתונות העולמית, לארצות ערב — האם זה יעזור?

המנהיג השיב בנימה החלטית שזה יעזור מאוד — ושכדאי לעשות זאת במהרה.

חץ מזה, הוסיף, יש ברצונו זה תפקיד גדול ליהודי העולם. הערבים, שאינם יכולים עדיין לדבר עם ישראל, יכולים לדבר עם היהודים שאינם ישראלים. גם זה אחת מהשינויים של בורגובה: הוא לימד את הערבים להבחין בין יהודים וישראלים. הוא לחם במגמה, הקיימת בכמה מקומות בעולם הערבי, להכריז מלחמה על יהודי כל העולם, ולהפוך את המאבק נגד הציונות למאבק אנטי-שמי.

"יהודי העולם יכולים לעזור בהרבה כדי לגשר בין שני המחנות."

עלה על דעתי שחבל שהקונגרס היהודי העולמי הוא פיקציה, וכי בראש הפיקציה הזאת עומד אדם שהוא גם נשיא ההסתדרות הציונית. אדם בעל מעמד אחר, ופחות משועמד לממשלת ישראל, יכול היה ברצונו זה לחולל גדולות.

פגישה עם העתיד

בסוף הפגישה אמר המנהיג שני דברים, אותם העליתי על הנייר ברגע שיצאתי מן הבניין. (כמנהגי בפגישות מסוג זה, אני רושם דבר בעת הפגישה עצמה. אני חזרת את הדברים בזכרוני, רושם אותם מייד לאחר מכן. הנסיון לימד אותי כי המראה של אדם הרושם דברים שם מחסום על פיו של כל אדם.)

"בורגובה", אמר בן-שיחי, "קבע פגישה עם העתיד."

מה יביא עתיד זה? בן-שיחי היה אופטימי. אי-אפשר עוד לבטל את מעשהו של בורגובה. הוא יצר מצב חדש, והדברים ימשיכו להתגלגל. רק דבר אחד יכול לשים לו קץ.

"קיים חשש שאיזה מטורף ינסה להתנקש בחייו של בורגובה. זוהי סכנה מוחשית."

כדור אחד יכול לשים קץ לפגישה עם העתיד.

מה המצב בארצות-ערב ברגע זה? מהם התהליכים הפנימיים מתחת לפני הקרקע, ההתפתחויות הסודיות הידועות רק למתימספר? כיצד ישפיעו על סיכויי השלום? על כך בכתבה הבאה בסידרה זו.

אימפרסוריה ו.ה.ר.ל.ברט
אתמול 1948
גדול רקדני ספרד
לואיסילו

לואיסילו
ולקחת הבלט שלך
35 איש
בריקוד, שירה ונגינה...

לואיסילו עצמו — רקדן בלתי רגיל,
שכל כולו אומר: ספרד.
חיים גמול, הארץ, 10.1.60

הופעות בכווה
תל-אביב, "היכל התרבות"
יום ב' 17.5 ב-8.30 • יום ד' 19.5 ב-8.30
חיפה, "תמר" יום ג' 18.5 ב-8.45
22.5 ב-8.30
כרטיסים בת"א במשרדים: "אוניון",
קרית-חיים, "בית-העם" יום ו'
21.5 ב-8.30
ירושלים, "בניני האומה" מוצ"ש
דינגוף 118, "כנף", "שרותרון", "רר"
קוקר, "במה" ירושלים: כהנא. חיפה:
נובה, גינצבורג-יובל, עצמאות.

לסנה-צ, אח-צ ובקר

כחודש בורגובה

בכתות קטנות למבוגרים
אנגלית, עברית, צרפתית, גרמנית, רוסית,
ערבית, ספרדית, איטלקית, פורטוגזית

קורסים מיוחדים לתלמידי בתי-ספר תיכוניים ויסודיים
תל-אביב
נחלת-בנימין 2, טל. 56347
החלוץ 27, טל. 69265

תשבץ העולם הזה 1444

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13	12	11		10
	19		18	17	16		15	
					23	22		21
		28		27		26		25
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
		43	42		41		40	39
		47		46		45	44	
				52	51		50	49
				57		56	55	54

מאוז: 1) כנ"ר
דלעץ: 4) בעל-הי
קטן, אשר פרוותו
היא היקרה בעולם
(10) מס' (15)
בעיני: 11) חסר
כל: 13) מסולס
קולות: 14) ירדת
הרוי (15)
צה לדעת או לר'
אות הכל: 17) צד
מערב: 19) אות
עברית: 20) מסעם
הענוג: 22) דוחי
חסר זנב, החי ב'
מים מתוקים ובקרי
בתם ומשמיע קיר
קור חזק: 25) מר
חה: 26) שיח
בר קוצני: 27) איש
מרע, חוקר: 30) י'
פוי: 32) יסוד
בסם: 33) מלת
שאלה: 34) 55
סוד: 36) זוח עי'
הצמוד לקיר ועליו
שמים ספרים או
כלים: 37) נפתח (כתב חסר): 39) סינונים
בעברית: 41) זוחמה, כללור: 42) עיר שנכ
בשה בראשית כיבוש הארץ על-ידי יהושע:
44) כר מתחת לאוכף או למשא שעל גב
הבהמה: 46) שם נוסף להר חרמון: 48) קפיר
פת הענב: 50) מטייל: 51) צמח בעל ריח
חרף ומעם חריף, המשמש ליצור ממתקים
ורפואות: 53) רעל, סם: 55) תור: 57) הור
פיע: 58) מלת-נוה המביעה שלמות והכללה:
59) חוזה בכוכבים ומניד עתידות (ש"מ). פסור
מפורסם לארכיאולוגיה (ש"מ).

ברום ויור, המצויים בסבב אך ורק בצורת
מלחים: 12) מיניסטר בממשלה: 15) יריעה
רחבה של בר המועצות על המיטה: 16) מח'
צב שקוף, הדומה לזכוכית ומתפלצל לעלים
דקים: 18) מקום הזבל, ביצה: 21) פרפר
קטן המזיק לארונים ולניר: 23) לחם: 24)
נח: 26) מלאך: 28) יחד, יחד: 29)
משורר, מדקדק, פרשן המקרא ופילוסוף (נו)
לד בספרד ב-1089: 31) קינוח סעודה: 32)
קיש משופע או רצפה משופעת לעליה ול'
ירידה: 35) נכרי: 37) הקורה המאוזנת כי
תחתית הפתח: 38) צמח-בר שעליו מרים
מאור: 40) סמו: 41) אל העצרים: 43)
כנוי לאלוהים (רק בכתב): 45) מרצה בי
דברי תורה: 46) טרנספורמטור בעברית:
47) עצלן שאינו שומר סדר: 49) איש נמוך
ושמן: 52) ענן: 54) נוסע על פני המים:
56) בקבשה: 58) משום, מפני.